

Departementet

M. 2034-0177

Den 2. november 2005

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. H og I
(alm. del) stillet af MPU .

Spørgsmål nr. H:

Hvordan vil ministeren sikre, at EU i 2006 fastlægger præcise og objektive miljømål mv.

Spørgsmål nr. I:

Hvordan vil ministeren ved hjælp af de nuværende danske målsætninger for vandmiljøet kunne sikre, at alle vandløb, søer og fjorde skal have en "god økologisk standard i 2015".

Svar:

Forinden jeg går i gang med besvarelsen vil jeg gøre opmærksom på, at der den 1. december 2005 er berammet en gennemgang for udvalget af spørgsmål af mere teknisk art. Jeg vil derfor foreslå, at vi venter med mere tekniske spørgsmål til den tekniske gennemgang. Og der kan være god brug for både dette samråd og den tekniske gennemgang.

Den seneste tids omtale i medierne viser tydeligt, at vandrammedirektivet er vanskeligt tilgængeligt stof. Jeg vil derfor indledningsvis give en kort beskrivelse af

direktivet og af de processer, som direktivet foreskriver. Derefter kommer jeg til den konkrete besvarelse af de to samrådsspørgsmål.

Vandrammedirektivet er et rammedirektiv. Direktivet beskriver dels en ramme for medlemsstaternes arbejde med beskyttelse af vand, dels en ramme for udarbejdelsen af de tekniske forskrifter, som indgår i direktivet, og som medlemslandene skal benytte i deres arbejde. De præcise og objektive miljømål mv., som indgår i spørgsmålet er med andre ord ikke formuleret i direktivet. De tilvejebringes i en efterfølgende proces.

De enkelte landes arbejde med vandrammedirektivet er beskrevet som en planlægningsproces i tre etaper. Processen gentages i en seksårig kadence.

Den første etape i planlægningsprocessen er opsamling af viden om vandområdernes tilstand og om de menneskeskabte påvirkninger af vandområderne samt en allerførste vurdering af, om der er behov for en indsats for at kunne opfylde direktivet. Dette første skridt kaldes i direktivet for basisanalysen.

Anden etape i planlægningsprocessen er udarbejdelse af vandplaner, der fastsætter konkrete målsætninger for de enkelte vandområder, og udarbejdelse af indsatsprogrammer, som beskriver de foranstaltninger, der skal til for at nå målene. Heri indgår en økonomisk analyse af de potentielle omkostninger ved indsatsen.

Foranstaltningerne gennemføres så i tredje etape.

Og efter tredje etape starter processen forfra igen. Ved at gennemføre en overvågning af vandområderne kan man vurdere om miljømålene faktisk nås med den gennemførte indsats allerede i første gennemløb eller om der er behov for yderligere indsatser.

Ideelt set burde alle forudsætninger og redskaber være tilstede. Men direktivet tager ikke højde for, at EU-medlemslandene i virkeligheden står foran en læreproces, idet det er første gang, de skal prøve kræfter med vandrammedirektivets planlægningsproces – dvs. de tre etaper jeg lige har omtalt. På nuværende tidspunkt mangler alle lande derfor væsentlige forudsætninger og redskaber. Disse kommer først til veje samtidigt med den første generation vandplanlægning.

Til den første basisanalyse mangler der f. eks klare og objektive målsætninger. På nuværende tidspunkt kender medlemslandene således kun i ord til direktivets overordnede målsætning om ”god økologisk tilstand”.

Eksempelvis er ”god tilstand” i direktivets bilag V, afsnit 1.2 ”Normgivende definitioner af klassifikationen af økologisk tilstand” defineret på følgende måde:

- Værdierne for de biologiske kvalitetselementer for den pågældende type overfladevandsområde udviser niveauer, der er svagt ændret som følge af menneskelig aktivitet, men afviger kun lidt fra, hvad der normalt gælder for denne type overfladevand under uberørte forhold.

Direktivets definition melder f.eks. ikke noget om hvad der er en ”svag ændring” eller hvad det vil sige, at no-

get ”kun afviger lidt”. Først i slutningen af 2006 vil Kommissionen – i overensstemmelse med bestemmelserne i direktivet - melde den målestok ud, som både skal bruges til at vurdere den eksisterende miljøtilstand og til at fastlægge de fremtidige målsætninger for vandforekomsterne.

Det helt overordnede formål med basisanalysen er at tilvejebringe et godt grundlag for etableringen af vandplanen med indsatsprogrammerne. Denne proces er iværksat i alle EU-medlemslandene.

Formålet med den første basisanalyse er at levere grundlaget for den fremtidige forvaltning af vandområderne. Amterne har på nuværende tidspunkt beskrevet de lokale vandforekomster og de påvirkninger, som vandområderne er udsat for. Helt konkret har amterne på landkort markeret beliggenheden af de forskellige typer overfladevand og grundvand, som er repræsenteret i amtet, samt den geografiske placering af de påvirkninger, der har betydning for miljøtilstanden.

Danmark har som et af de første lande inden for tidsfristen i marts 2005 indsendt resultaterne af den første del af basisanalysen til Kommissionen, herunder en del af den økonomiske analyse af vandanvendelsen, som også indgår i basisanalysen.

Den resterende del af basisanalysen er en vurdering af sandsynligheden for, at vandforekomsterne ikke kan opfylde de kommende miljømål. Til brug for denne del af basisanalysen har jeg den 26. oktober 2005 udsendt bekendtgørelsen og vejledningen om vurdering

af vandforekomsters tilstand. Jeg har tidligere særskilt orienteret udvalget herom.

Det centrale spørgsmål i basisanalysen er "hvilke vandområder er i risiko for ikke at nå de miljømål, som er fastlagt i artikel 4 i vandrammedirektivet?". Tilsyneladende et simpelt spørgsmål. Men i praksis er det straks vanskeligere at svare på.

Som jeg fortalte lige før findes der nemlig endnu ikke konkrete definitioner af de miljømål, som direktivet beskriver. Dette arbejde gennemføres i en særskilt proces, som også er beskrevet i direktivet, den såkaldte interkalibreringsproces. Den afsluttes tidligst af Kommissionen i slutningen af 2006. Manglen på definitioner er et af de grundlæggende problemer, som er indbygget i direktivet og som ingen af medlemslandene kommer uden om i den første planlægningsfase.

Såvel EU-landene som EU-Kommissionen er således udmærket klar over, at hele grundlaget for vurderingen af miljømålene ikke er til stede på nuværende tidspunkt. Og derfor er der også en fælles forståelse om, at første basisanalyse kun kan gennemføres enten på grundlag af foreløbige eller på grundlag af de eksisterende målsætninger, som landene hidtil har lagt til grund for deres forvaltning af vandområderne. Miljøministeriet har i sommeren 2004 forelagt EU-notatet om denne fælles forståelse til den interessentkreds, der løbende inddrages af ministeriet i forbindelse med implementeringen af vandrammedirektivet.

Regeringen har så valgt at anvende de målsætninger, som amtsrådene hidtil har fastlagt for vandløb, søer og kystvande. Det skyldes, at vi hermed kan arbejde på et velkendt grundlag i form af recipientkvalitetsvejledningen fra 1983, som amterne lige siden har benyttet i deres forvaltning af vandområderne. Men tro ikke, at det ligger lige for at opfylde disse målsætninger. Der er masser at gøre, men det vil jeg komme tilbage til.

Der er generelt et stort sammenfald, når man sammenligner vandrammedirektivets beskrivelser af god økologisk tilstand med de krav til den generelle målsætning for vandkvaliteten, som fremgår af Miljøstyrelsens vejledninger fra 1983 for vandløb, søer og kystvande. De vejledninger, som ligger til grund for de nuværende regionplaners mål på vandområdet.

Miljøstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen har i øvrigt vurderet, at niveauet for EU's kommende målsætningssystem formentlig under et vil svare nogenlunde til de målsætningsniveauer, som vi hidtil har arbejdet med i Danmark.

Jeg mener derfor, at målsætningerne i de gældende regionplaner udmærket kan anvendes som grundlag for basisanalysen og dermed leve op til vandrammedirektivets krav om at gennemføre en første grovsortering af vandområderne i de områder, der forventes at kunne opfylde "god økologisk tilstand" og de, der ikke forventes at kunne opfylde "god økologisk tilstand", som den er beskrevet i direktivet.

Basisanalysens resultater vil først og fremmest pege på hvilke vandområder vi skal undersøge nærmere i den kommende vandplan, samt vurdere om overvågningen skal justeres, så der bliver et godt grundlag som vandplanerne kan bygge på.

Nu til udvalgets spørgsmål om *hvordan jeg vil sikre, at EU i 2006 fastlægger præcise og objektive miljømål.*

Som jeg nævnte før, er det beskrevet i direktivet at fastlæggelsen af definitionerne af miljømålene skal ske igennem den såkaldte interkalibrering. Den har Kommissionen ansvaret for. Det fremgår af bilag V i vandrammedirektivet.

Danmark er som alle de øvrige medlemslande forpligtiget til at deltage i denne interkalibrering. Interkalibreringen sker med udgangspunkt i de undersøgelser af plante- og dyrelivet, de enkelte lande allerede bruger eller tilvejebringer på vandområdet i relation til vandrammedirektivet.

Resultatet af interkalibreringen sammenstilles med en række konkrete lokaliteter, som er indrapporteret af medlemslandene til Kommissionen. Danmark har meldt i alt 46 lokaliteter ind. De indgår sammen med andre ca. 1500 lokaliteter fra andre EU-lande i det såkaldte interkalibreringsregister. Og Danmark deltager i arbejdet med sammenligning af medlemslandenes undersøgelsesmetoder, dels via fællesmøder med kommissionen om de generelle aspekter, dels via specifikke geografiske interkalibreringsgrupper, der forestår det teknisk-videnskabelige arbejde.

Miljøstyrelsen og Skov- og Naturstyrelsen forventer, at resultatet af arbejdet i interkalibreringsprocessen vil blive offentliggjort af Kommissionen gennem en teknisk rapport, og at resultaterne forinden vil blive diskuteret med medlemslandene. På baggrund heraf vil Kommissionen fremlægge et forslag til en Kommissionsbeslutning, som angiver kravene til opfyldelsen af den fastlagte definition af "god tilstand".

Arbejdet med at tilvejebringe de konkrete forudsætninger og redskaber, som er beskrevet i vandrammedirektivet, gennemføres med en videnskabelig tilgang under Kommissionens ansvar, og jeg har tillid til, at den proces fortsættes. Jeg mener ikke, at der er grund til at problematisere det hidtidige arbejde eller at der på nuværende tidspunkt kan konstateres et behov for at stramme yderligere op på processen.

I relation til dette er jeg endvidere optaget af at få undersøgt, hvordan vi kan sikre et godt grundlag for den videre udformning af de konkrete indsatser. Det indgår således som en del af regeringsgrundlaget, at der afsættes ressourcer til en grundig analyse af, hvordan vi får sammensat virkemidlerne på den mest omkostnings-effektive måde. Dette er i øvrigt en problemstilling mange af de øvrige EU-medlemslande også er begyndt at interessere sig for.

Dernæst bliver der spurgt til *hvordan jeg ved hjælp af de nuværende danske målsætninger for vandmiljøet kunne sikre, at alle vandløb, søer og fjorde skal have en "god økologisk standard" i 2015.*

Det har været fremme i medierne at regeringen har slækket på kravene til vandmiljøet. Det er simpelthen ikke rigtigt. Vi har ligesom bl.a. Tyskland, Holland og Frankrig taget udgangspunkt i det eksisterende målsætningssystem og kravene herunder i basisanalysen.

Som nævnt er jeg heller ikke enig i, at amternes nuværende miljømål er slappe. De hidtidige resultater af overvågningen i det Nationale Overvågningsprogram for Vand og Natur (NOVANA) viser at de nuværende målsætninger for overfladevandets miljøtilstand langt fra er opfyldt. Den seneste tilstandsrapport fra DMU viser, at knap 50% af vandløbene, 1/3 af søerne og knap 1% af de kystnære områder opfylder de eksisterende miljømål.

Vi skal ikke anvende de nuværende målsætninger helt frem til 2015. De endelige mål fastsættes generelt i forbindelse med interkalibreringen, som jeg allerede har beskrevet, og konkret for det enkelte vandområde i forbindelse med udarbejdelsen af vandplanerne i 2009. Vi er i Danmark forpligtiget til at bruge de endelige grænseværdier når de er blevet fastlagt igennem interkalibreringen, – ellers vil vi jo komme i modstrid med direktivet.

Arbejdet med de kommende vandplaner, som i medfør miljømålsloven skal udsendes af staten i slutningen af 2009, bliver omfattende. Jeg kan i den sammenhæng henvise til at den samlede liste over vandplanens indhold, nu i forbindelse med ændringen som følge af

kommunalreformen, er blevet indsat som bilag 2 i miljømålsloven.

Direktivets artikel 4 opstiller de miljømål som EU-landene skal opnå i 2015. Det er også den tidsramme regeringen lægger til grund for sin implementering af vandrammedirektivet.

Men direktivet giver også 3 hovedgrunde til, at en fristforlængelse på 1 eller højst 2 gange 6 år, kan komme på tale:

- dels kan det være fordi der er behov for så store forbedringer, at de af tekniske årsager kun kan gennemføres i faser, der overskrider tidsplanen,
- dels kan der være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne inden for tidsplanen, samt
- dels de naturlige forhold muliggør ikke en rettidig forbedring af vandforekomstens tilstand.

Hvorvidt og i hvilket omfang disse undtagelser skal anvendes har vi først overblik over, når vandplanerne udarbejdes.

Herudover vil jeg føje til, at vi i regeringen ikke har tænkt os at afvente vandplanen i 2009 før vi går i aktion. Sidste år indgik vi Vandmiljøplan III aftalen med nye reduktionsmål for landbrugets udvaskning af kvælstof og som noget nyt også for fosfor.

På spildevandsområdet arbejder kommunerne fortsat med at forbedre spildevandsafledningen fra den spredte ukloakerede bebyggelse.

Endelig har regeringen i juni 2005 indgået en aftale med V, K, DF og RV om at stille krav om at flere husdyrbrug skal miljøgodkendes. Hovedformålet er at sætte fokus på udvikling og udbredelse af bedre teknologi, så vi løbende kan sænke landbrugets tab af næringsstoffer. De nye regler skal træde i kraft den 1. januar 2007.

Der bliver i øvrigt rig lejlighed for offentligheden og de involverede myndigheder til at drøfte vandplanerne. Miljømålsloven stiller krav om, at udkastene til vandplaner skal i offentlig høring i mindst et år. Høringen starter i slutningen af 2008.